

JOS. A. KRALJIĆ:

Vjernoj braći — vjeran budi!

Tko to našim diumom jaše
namršteno dižuć čelo;
na njemu je perje naše
i košulja i odijelo.

Tko to našim selom zove
i glas diže s tijesnih grudi:
na krštenje vjere nove
u noć tamnu selo budi.

Ah, to brat je, domu grne,
dugo, dugo krajem luta,
otkad one noći crne
stranputice krenu s puta.

Sjaši, brate, srce j' zdeno,
evo topla zagrljaja;
naše j' selo pokršteno:
za dom mili i za kralja!

Tople su ti ove grudi,
topla su ti njedra ova;
vjernoj braći — vjeran budi —
na ognjištu Sokolova!

Brat Karel Vaniček.

polnem sokolskem delu, tik pred naraščajskim dnem je kruta usoda iztrgala iz delavnih sokolskih vrst enega najboljših Sokolov, br. Karla Vanička, rodnega brata načelnika ČOS dr. Jindřicha Vanička. Še v sredo je prisostvoval seji slavnostnega odbora za VIII. vsesokolski zlet in se krepko udeleževal debate, a že prihodnji dan, v četrtek je iz Tyrševega doma zaplapolal črn prapor, ki je označeval, da je v sokolskih vrstah nastala široka vrzel z večno izgubo starega sokolskega pismáka Karla Vanička. Na radostno in živahno zletno razpoloženje, ki je vladalo že med češkim Sokolstvom in v Pragi sploh, je padla težka in turobna senca. Njemu, ki je toliko ljubil sokolsko mladino, jo vzgajal in navduševal za sokolske ideale s svojimi spisi, ni bilo usojeno, da bi jo še enkrat pred smrtjo videl zbrano na zletišču pri sokolskem delu, pri polaganju obračuna o uspehih sokolske vzgoje, pri združitvi z jugoslovensko sokolsko mladežjo in pri manifestaciji za slovansko vzajemnost in bratstvo. V soboto pred glavnim naraščajskim nastopom so bili njegovi zemeljski ostanki vpepeljeni v olšanskem krematoriju.

Brat Karel Vaniček se je rodil v Pragi dne 10. februarja 1860. Že v mladih letih je kazal miroljuben značaj in pogosto poravnal spore, ki so nastali med mladimi hradčanskimi dečki, kjer je preživel svoja mlada leta. Njegova življenjska pot ni bila s cvetjem posuta. Zaradi gmotnih težkoč ni mogel dokončati visokošolskega študija in je moral vstopiti v službo kot poštni uradnik. Bolezen na očeh ga je prisilila, da je moral v pokoj in revna usoda starega penzionista je bil njegov končni življenjski delež. In vendar ni človeka, ki bi bil srečnejši pri sokolskem delu nego je bil on.

Br. Vaniček je bil najboljši tolmač sokolske ideje ter je to svoje znanje obelodanil v mnogih spisih po sokolskih listih. Svojo razlago o sokolski ideji je izdal v posebnih knjižicah pod naslovom »Sokolské epíštoly« (Sokolski evangelij, slovenski prevod je oskrbel starosta br. dr. P. Pestotnik), ki so izšle že v treh izdajah. Kdor hoče vršiti pravo sokolsko prosvetno delo, mora poznati Vaničkove evangelije, v katerih je nanizanih toliko lepih sokolskih nauk. Baš zaradi teh evangelijev je dobil Karel Vaniček priimek »sokolski pismák«. Važen je tudi njegov spis »Dorostu sokolskému« za naraščaj. Tudi to njegovo delo je prevedeno v slovenščino in srbohrvaščino in je izšlo v posebni knjižici »Sokolíčem«, ki jo je izdal Jugoslovanski Sokolski Savez svojemu naraščaju v spomin na I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1922. in so jo dobili vsi naraščajniki, ki so se zleta udeležili, brezplačno v dar.

Poleg navedenih spisov je napisal br. Vaniček še »Dušim statečnym«, »O nas pro nas« I. in II. del, »Povinnosti sokolske«, »Příručka pro činovníky jednot sokolských«, »Rukojet nazvoslovi řemeslnického«, »Sokolski cvičitel« »Sokolstvo jeho směr a cíl«, »Svetlou stopou!« »Zeměsluč«, »Z moudrosti všelidské«, »Vaničkovy letáky sokolských epištol« in »Kalendař dejin českých i světových«. Njegovo pisateljevanje za Sokolstvo je bilo plodovito, ker je bilo vse njegovo življenje posvečeno napredku sokolske misli, ki ji je žrtvoval vsak trenutek prostega časa in vse svoje sile. Skromno je živel in se odpovedal rodbinskemu življenju, da je tem lažje deloval za Sokolstvo.

Z neverjetno pridnostjo in vztrajnostjo je zbiral sokolske spominske predmete, jih urejeval in skrbno hranil. Iz te zbirke je narastel krasni sokolski muzej, ki je bil plod Vaničkove marljivosti. V zadnjih letih je bilo vse njegovo stremljenje namenjeno sokolskemu muzeju, ki je dobil svojemu namenu dostojne prostore v novem Tyrševem domu in Karel Vaniček je bil seveda upravitelj muzeja. Tudi ideja za ustanovitev Tyrševa doma se je porodila v njegovi glavi, zato je bil br. Vaniček najbolj srečen, ko se je preselil s svojim muzejem v novo sokolsko palačo.

Br. Karel Vaniček je dočakal na svoja stara leta uresničenje vseh svojih idealov in prerokovanj. Neskončno srečen in vesel je bil, ko se je izpolnil njegov znani izrek po VI. vsesokolskem zletu: »Grof Gero, mi zmagujemo!« ob osvobojenju naroda in ob ustanovitvi lastne češke države, ki jo je tako ljubil. In potem še Tyršev dom in lep porast Sokolstva! Njegova duša je bila mirna.

In tako mirno je zatisnil svoje oči in brez bolečin se je preselil v večnost. Na izprehodu v Šarki (park pri Pragi) — v lepi prirodi, ki mu je bila vedno mila — ga je pokosila smrtna kosa, zadela ga je kap.

Žalostna predigra k zletu sokolskega naraščaja se je izvršila v soboto dne 27. junija, ko se je vršil pogreb br. Vanička. Krematorij je bil dosti premajhen, da bi imeli v njem mesta vsi, ki so prišli, da se poslovijo od dragega br. Karla. Njegova krsta je bila pokrita z vencem in cvetjem, ob njej je stala častna sokolska straža članov in naraščaja, pred krsto pa prapor ČOS, prapor Sokola I iz Smíchova in naraščajski prapor JSS. V imenu ČOS se je poslovil od br. Vanička starosta br. dr. Scheiner, starosta smichovskega Sokola br. Beranek pa mu je izročil zadnji pozdrav v imenu društva, za Jugoslov. Sokolski Savez je spregovoril br. starosta Gangl in za rusko Sokolstvo starosta br. Vergun. Ob zvokih himne »Kde domov můj« je izginila krsta izpred oči pogrebcev, kojih oči so solzele od žalosti in br. Karel Vaniček je odšel za vedno, njegova dela pa ostanejo večna v izpodbudo onim, ki prihajajo za njim. Slava njegovemu spomínu!

Dan slovanski.

Sanja Praha, spava v mesečini,
tiho voda Vltava šumlja . . .

A kraljica Slava ni zaspala,
naslonila se raz stolpe Slava
z njo dvorjanka, vila je Libuša.

V noč ozira se kraljica Slava,
tiho vili mladi govorila:

»Libuša, oj družica mi verna!

Daj, upri oči v to noč strahotno

in poglej, kje moji so sinovi,

kje sinovi moji so, junaki,

kje so hčerke moje, vile jasne?

Je pogubil jih sovrag naš kleti,

je podjarmil jih trinog brezsrčni?«

Libuša kraljici odgovarja:

»Ni pogubil tujec dece Tvoje

a uklel sovrag je zemljelačni

del le dece Tvoje v robstvo črno.

Narod sklanja glavo in tuguje.«

A kraljica vili odgovarja:

»Dolgo deca moja je plakala,

čas je zdaj, da srca potolažim.

da se duše znova razžaré.

Hej sokoli, verna moja jata,

poletite v daljne mí daljine,

nesite pozdrave deci moji.

Naj zbero se vsi junaki moji,

naj zbero se moje divne vile

v mestu zlatem, v Prahi vseslovanski!«

Slušali so zvesti jo sokoli,

urno krila svoja so razpeli,

poleteli v daljne so daljine.

Deci Slavini pozdrav nosili,

deci Slavini so izročili

željo Slave, majke in kraljice.

Širom zemlje vstali so junaki,

in napotili se v Praho zlato.

S severa, z iztoka, juga,

z zapada so prispeli k majki. —

Prihrumela jata je sokolov,
 srca so se strnila v plamenu,
 ki je buknil v noč do sijaja zvezd.
 Zaorile pesmi so slovanske,
 zažarele duše v ognju svetem,
 zacvetela srca v pestrem cvetju.
 Spev se óril je, prodril temine,
 kakor trombe glas zvenel sovragom,
 da klonili glave so v nemoči:
 »Čuj nas zemlja in nebo visoko,
 čuj nas morje in polje široko,
 kaj prisega naša sveta je:
 Mi Slovani — e n e lipe veje,
 mi Slovani — e n a smo družina,
 s Krkonoš do temnih gor Balkana,
 z Balta pa do sinjega Jadrana.
 E n a l j u b a v vsem nam v srcu svetí
 svetla, močna kakor večna luč.
 Majke Slave zvesti smo sinovi,
 majke Slave zvesti smo vojniki,
 zanjo radi damo život svoj.
 Prapor naš — to je rdeč škrlat,
 ljubav sveta — zate Domovina!
 Prapor naš — to modri je baržun —
 hrepenenje — dvigati naš rod,
 hrepenenje po trpečih bratih.
 Prapor naš — to beli je sijaj,
 srce zvesto, trdno kakor skala.
 Bratje daljni, ki vas ni med nami,
 ne klonite glave v tugi temni,
 kvišku srca, kvišku duše plahe,
 zora vstaja — vam rodi se dan!
 V noč zvenela pesem je Slovanstva — — —
 Na Hradčinu pa kraljica Slava
 v krogu vil-družic je z belo roko
 blagoslavljala slovanski rod.

*Ne samo telo, ampak tudi duh
 se krepi in raste v borbi.*

Frant. Palacký.

Iz Slovanske Prage.¹

aši naraščajniki so se že povrnili domov iz slovanske Prage. Kakšne vtiske so prinesli s seboj in kaj so si ohranili za spomin na zlet, to naj povedó sami. Hočem Vam le povedati, kaj so nam pustili v nas in v naših srcih. Čakali smo nanje kakor na svoje in smatramo jih za svoje — ne samo kot brate Sokole temveč tudi kot brate Slovane.

Tekom zleta, kakor hitro se je čulo: »Jugoslavci gredo!« se je vse strnilo, da bi jim izrekli dobrodošlico. Ni nas gnala k njim radovednost temveč bratska ljubezen, ki se ne da zatajiti, pa če bi bili koncem sveta. Gledali smo uravnane vrste Vaših fantov, fantov zdravih in junaških teles, kako mogočno in častno nesejo — kakor prednja straža — ščit velikega Sokolstva Jugoslavije.

Če naj pomeni zlet zблиžanje bratskih narodov k ožjemu sodelovanju, potem je Vaš naraščaj na tem polju napravil prvi korak. Kdor izmed nas — iz vrst nesokolskih — je bil do sedaj še ravnodušen do imena »Jugoslavija«, ta je postal, kakor hitro je izpoznal Vaše fante, popolen Vaš prijatelj.

Vzorno, dostojno obnašanje in železna prostovoljna disciplina in njeno izvajanje si je pridobilo srca vseh. Vsakdo, ki je imel z njimi stike, jih je moral vzljubiti zbog njihovega dostojnega vedenja. Kar najlepše so izpolnili svojo nalogo. Četrť ure so stali, obkoljeni od venca 14.000 deklet, v pozoru s kiji v rokah čakajoč fanfare za svoje vežbe. Naraščajnice so odšle, fantje pa so stali kakor izklesani iz granita. Njim in njihovi disciplini je veljalo ploskanje tisočev. 130.000 gledalcev je opazovalo njihovo čakanje in nikdo od teh tisočev ljudi ne more reči, da se je ganil en sam od Vaših. To je disciplina in to je stvar, ki jo cenimo nad vse. Godba je melodična, lične, v nekaterih prvinah jako težke vaje s kiji pa so izvedli strumno. Tako skromno, kakor so prišli, so tudi odšli, nam pa so ostali najlepši vtisi o njih. Na zdar!

Naj bo naše veselje nad njimi tudi Vaše veselje!

¹ Članek nam je poslal br. Karel Kordik, naš sotrudnik iz Prage takoj, ko so naši mladi Sokoli in mlade Sokolice zapustili Prago. Veselj nas, da prihaja o našem naraščaju taka pohvala iz tujih ust. Uverjeni smo, da bo poset v Pragi zapustil najboljše vtiske tako za češko Sokolstvo kakor tudi za naše. Medsebojno spoznavanje je najboljše sredstvo za čim ožje zблиžanje severnih in južnih Slovanov. — Opomba uredništva.

NIKOLA DOŠENOVIC:

Velebitu!

Dalekih vekova gorostasno čedo
veličanstva tvoga divan li je čar,
kolika si ljudska pokolenja gleda —
da si nam u stanju to pričati bar!

Tvoje timor-gore na daleko sižu
opasujuć tvrdo roda našeg stan,
molitve se naše tobom nebu dižu
zahvaljujuć bogu što je svano dan!

Onaj danak sveti što ga gospod stvori
da nam bude svima i vidan i jak,
danak sloga bratska kad poče da zbori
a slobode sunce kad rastera mrak!

Već nam svetli zora toga danka mila
u kome je brata zagrlio brat,
već se čuje pesma velebitskih vila:
Složila se braća Srbin i Hrvat!

I Slovenac stupa u zagrljaj bratski —
jedinstveni narod slobodan je sav,
popunjen je venac srpski i hrvatski,
u njemu se svetli i gordi Triglav.

Šar-planina blista i divotno sjaji
od milina širi svoju silnu grud,
mili su joj ovi bratski zagrljaji —
za vekovnu borbu nagradsjen je trud!

IGOR VIDIC:

Spev noći.

Skoz gluho noć
zveni,
drhti —
spev daljine.

Spev src trpećih,
spev duš hrepenećih...
čaka odmeva
domovine.

Tam v polju stojiš,
čista in bela,
v mesečino odeta —

In vabiš nas,
in kličeš nas,
Gospa Sveta!

Osmi vsesokolski zlet v Pragi.

J. Kozak:

1. Druge srednješolske igre.

okviru VIII. vsesokolskega zleta v Pragi so priredili čehoslovaški profesorji telovadbe takozvane »srednješolske igre«, ki so se vršile v dneh od 3. do 6. junija. Bila je to prva slavnost na novem zletišču, ki je bilo do malega že gotovo.

Iz vse republike so prihiteli srednješolci, da javno položijo račune o delu med šolskim letom o telesni vzgoji. Že leta 1921. so imeli čehoslovaški dijaki svoj prvi zlet v Pardubicah, kjer pa so se vršile le tekme brez skupnega nastopa s prostimi vajami. Tedaj je tekmovalo vsega 500 srednješolcev, dočim jih je na letošnjem zletu nastopilo okoli 15.000.

Srednješolske igre so pričele dne 3. junija s plavalnimi tekmami pod mostom Legij na Vltavi. Tekmovalo je 176 dijakov, od teh 39 dijakinj. Kljub dokaj hladni vodi — 14° — so bili doseženi uspehi dobri. Okrog in okrog po obrežju, na mostu in na otoku pa je bila zbrana nepregledna množica mladih gledalcev, ki so z živahnim odobravanjem sledili poteku tekme. Naj navedem nekaj glavnih rezultatov:

De klice: Prsno na 50 m: 1. Tautermannova, real. gimn., Smichov 46.8; 2. Svitakova, mestna strok. šola, Praha 49.9.

Prosti stil 50 m: 1. Šternova, r. g., Roudnice 47.8; 2. Bendova, mest. strok. šola, Praha 51.

Vznak 50 m: 1. Tautermannova; Smichov 48.7; 2. Hofbaurova, r. g., Praha 51.3.

Štafeta 3×50 m: Real. gim. Smichov. 2 : 46.8.

Dečki: Prsno 100 m: 1. Merbait, realka, Praha 1 : 35.8, 2. Pliška r. g., Smichov. 1 : 38.2.

Prosti stil 50 m: 1. Medřicky, realka, Praha 30.8; 2. Mecl, r. g., Roudnice 31.1.

Vznak 100 m: 1. Koutek, realka, Praha 1 : 32.7; 2. Kodet, realka Praha III 1 : 36.8.

Prosti stil 100 m: 1. Koutek, Praha III 1 : 12; 2. Foldi, r. g., Košice 1.18.

Štafeta 3×100 m: staromest. realka 4 : 47.4.

Izmed šol je dobila prvo darilo smichovska ženska realna gimnazija, a dečki prva praška realka.

Naslednjega dne že na vse zgodaj je oživel telovadišče in na tisoče srednješolcev je hitelo iz mesta, da meri svoje sile v plemeniti tekmi s tovariši. Tekme so se vršile med vrstami posameznih srednješolskih zavodov v orodnem četverboju in v lahki atletiki.

Na orodju je tekmovalo 76 sedemčlanskih vrst dečkov, in sicer na drogu, bradlji, konju vzdolž, skoku v daljino, teku na 100 y, metu krogle in v prostih vajah.

Prva je bila realka Kostelec nad Orlici in druga realka Smichov s 345.25 točke.

V lahki atletiki je tekmovalo 44 vrst dečkov. Prvo ceno je dosegla vrsta real. gimnazije Prerov.

Izmed posameznikov je dosegel največ točk Rastislav Kilian iz Znojma 641.5.

Deklice so tekmovali v 21 vrstah v lahkoatletičnem četverboju, in sicer v skoku v daljino, metu žoge, teku na 60 m in redovnih ter prostih vajah. Prvo mesto je dosegla učiteljska šola iz Brna.

Stoja na drogu enoročno.

Na orodju pa je tekmovalo 45 vrst dijakinj v prostih vajah, na gredeh, na bradlji in v teku s kratko kolebnico na 50 m. Prva vrsta je bila z real. gimnazije Praha XII. — 215.5 točk.

Nadalje so se vršile igre po določenemu načrtu; dečki so igrali hazeno in izpodbijanje, a deklice razne igre z žogo.

V splošnem so bili uspehi, ki so jih tekmovalci dosegli na orodju znatno boljši od onih iz lahke atletike; deloma ker so bile vaje bolje pripravljene, deloma zaradi razmočenih tal, kar je tekmovalce oviralo zlasti pri teku in skokih.

Za tretji dan določeni program se ni mogel izvršiti, ker je dež docela preplaval telovadišče. Zato so se vsa mlada srca tembolj razveselila lepega nedeljskega jutra, kjer so že zgodaj začele izkušnje za popoldanski javni nastop.

Med izkušnjami se je poklonila deputacija dijakov in dijakinj prezidentu republike g. Masaryku in mu izročila udanostno adresno. Prezidenta sta pozdravila v imenu dijaštva dijak Mirko Galanda iz Slovaškega in

dijakinja Hanička Humlova, v imenu profesorjev pa predsednik prof. društva Ferkl in predsed. sekcije Roubal, za Sokolstvo pa predsednikov namestnik zletnega odbora br. dr. Heller.

G. prezident jim je odgovoril:

»Vam vsem se zahvaljujem. Toliko sem premišljeval, preden ste došli, kaj naj vam povem, ker sem vedel, da boste govorili vi. Veseli me vaša izjava, profesor. Povedali ste glavno stvar. Češkoslovaške šole morajo biti učilnice resnice. V njih ne sme biti laži niti besede. Laž, to je bil stari režim. Republikanska demokracija pa pomeni — ne lagati. Sicer je mnogo definicij o demokraciji, vendar je ta pač najboljša, zlasti za deco, za šolo. Spominjam se na svoje lastne otroke, kako so z muko iskali v zgodovini — ko so praznovali slavlja raznih potentatov — vse to, kar so jih učili njihovi učitelji. Hvala vam za to, hvala tudi vam, dijaki. Zapomnite si to, kar ste slišali.

Kar je povedal tukaj Sokol, to je točno. Jaz imam o teh slavnostih tale vtisk: organizacija, ki se tu udejstvuje in to delo, to je v resnici lepo in poučno, za vas mlajše pa tudi vzgojno.

Človek mora biti organizovan, mora biti član nečesar, član neke večje družine, on mora biti vedno z nekom, ne sam. In to je prav Sokolstvo, ki vas to uči. Veseli me, da ste prišli kot prvi v letošnjih slavnostih ravno vi, učenci, iz teh vzrokov, ki ste jih tukaj slišali.

Sokolovati! Jaz sam sokolujem, začel sem s svojim 13. letom bodisi v Sokolu bodisi doma. Ko zjutraj vstanem, grem v mrzlo vodo, se okopljem, potem pa vežbam proste vaje. Mislim, da se človek s tem vsaj nekaj zdrži nad vodo.

Zahvaljujem se vam še enkrat in se veselim, da bomo imeli lep zlet.«

Prezidentove besede so našle globok odmev tako v Sokolstvu kakor tudi pri dijaštvu.

Popoldne so napolnile telovadišče velikanske množice gledalcev in zasedle vse tribune. Po prihodu predsednika republike g. T. G. Masaryka, so prvi nastopili mlajši dijaki in dijakinje s skupnimi prostimi vajami, ki so bile prav primerne. Okrog 5000 glava množica mladih srednješolcev je prav hitro in dobro izvedla rajalen nastop in se razvrstila k prostim vajam. Za svoja izvajanja so bili deležni gromkega odobravanja številnih množic občinstva. Zlasti so ugajale veslaške vaje petoric, ki pa jim je manjkalo popolne enotnosti. Pri odhodu so se kolone strnile v simbolizirano sliko črke T ter s tem ponovno navdušile vse navzoče.

Za malimi je nastopilo 3500 deklic višjih oddelkov s prostimi vajami, ki so bile izvajane z neverjetno skladnostjo in eleganco ter so s tem ponovno dosegle vihar navdušenja. Vaje niso bile težke, zato je bila skladnost izvajanja precizna in vtisk nepopisen.

Kot zadnji so prikorakali v mogočni koloni dijaki višjega oddelka — okrog 5000 — ter po strumnem pohodu obstali v razstopu z odročanjem. Silen tlesk — priročiti — in že so stala krepka telesa kot gozd mladih,

zdravih smrek. Kakor vedno so tudi tukaj »hoši« svoje težke proste vaje izvedli kar najbolje. Vihar navdušenja se kar ni mogel poleči, ko so odhajali skozi široki izhod.

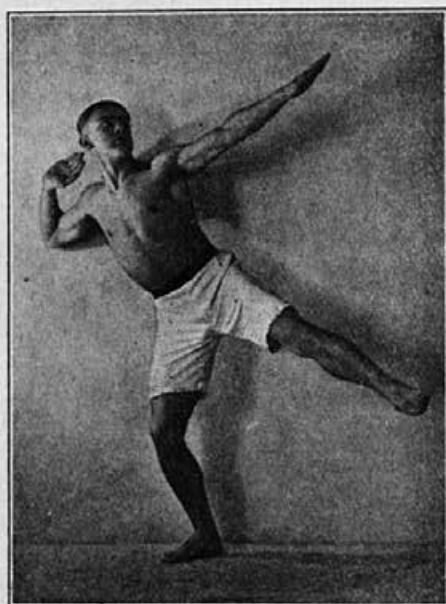
Po končani telovadbi so prikorakali na telovadišče vsi oddelki srednješolcev ter se razvrstili pred glavno tribuno, kjer so se nato poklonili praporu svoje svobodne republike.

Zadnji žarki zahajajočega solnca so padali na pisano množico, ki je bila prežeta ljubezni do svojega sivolasega predsednika T. G. Masaryka. Iz dalje pa so odmevali zadnji akordi — Kde domov muj...

B.:

2. Nastop sokolske dece.

Nastopu srednješolskega dijaštva je sledil nastop sokolske dece, za kar je bila določena druga predzletna nedelja, dne 13. junija.

Gib iz prostih vaj.

V soboto pred tem je bila odkrita spominska plošča Janu Čapki, organizatorju češkoslovaških legij v Italiji za časa svetovne vojne, vzornemu Sokolu in bivšemu načelniku Moravsko-šlezjske sokolske župe v Dombravi. Slavnostno odkritje plošče je priredila ČOS v zvezi z udruženjem legijonarjev. Te slavnosti so se udeležili zastopniki legijonarjev, Sokolstvo in vojaštvo.

Jan Čapka je bil rokavičar, a z lastno pridnostjo in nadarjenostjo je dosegel mesto jamskega nadzornika v rudniku v Orlovem na Šlezkem. Neumorno se je udejstvoval v Sokolu ter je bil izvoljen za župnega načelnika. V svetovno vojno je prišel l. 1915. in je takoj prišel v italijansko ujetništvo. Priglasil se je takoj v češko armado v Rusiji. Pozneje je bil med ustanovitelji čeških legij v Italiji ter je odšel kot strelec v bitko

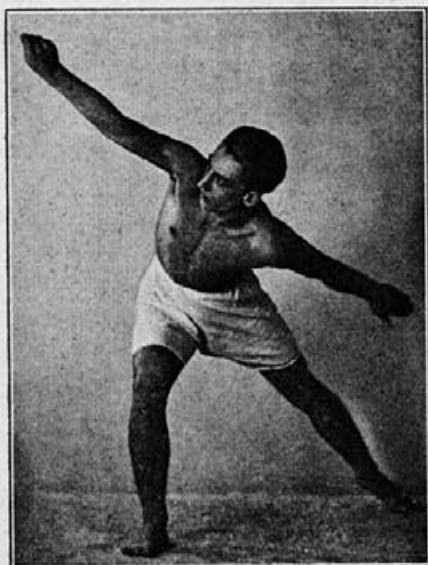
na Dolnji Piavi, kjer je padel l. 1918. Po smrti je bil imenovan za poročnika in pešpolk št. 34 v Opavi nosi njegovo ime. Jana Čapko prištevajo Čehi med svoje junake za časa svetovne vojne, zato so mu v znak hvaležnosti odkrili spominsko ploščo v Pragi.

V nedeljo dopoldne so bile skušnje dece za popoldanski nastop, h kateremu je bila pripuščena le deca iz praških žup, ker bi bilo potovanje mladine iz vse Češkoslovaške republike prenaporno za to mladino.

Nastop je pričel točno ob 3.30 popoldne. Vodila sta ga načelnik br. dr. Vaniček in s. Milada Mala. Prvi so nastopili dečki — bilo jih 5760 — s prostimi vajami v petoricah. Izvedba vaj je bila jako lepa in zanesljiva.

Za njimi so prišle deklice, ki jih je bilo tisoč več nego dečkov. Nastop je bil še lepši nego pri dečkih.

Jako zanimive so bile tekme dece, in sicer v teku po hodaljках, v takanju obroča in v štafetnem teku. Uspehi tekem so bili takoj na zle-

Gib iz prostih vaj.

tišču razglašeni in zmagovalci imenovani. Na hodaljках je zmagal Josip Cafourek, Bubeneč, v takanju obroča Vaclav Dvořak, Pankrac, pri štafeti pa je zmagala vrsta iz Srednječeške župe.

Deklice so nastopile še s plesnimi vajami, ki se pa niso posebno posrečile. Župa Podbelogorska je nastopila še z igrami dečkov in deklic, nakar je bila prvič podana zletna scena: »Kje dom je moj?« Letošnja zletna scena je prekrasna, tako v barvah kakor v godbenem in telovadnem pogledu in prekaša vse dosedanje zletne scene.

B.:

3. Tretja predzletna nedelja.

Nedelja dne 20. junija je bila določena za članstvo praških žup. Bil je to »mali zlet« in prva večja poskušnja za proste vaje. Dopoldanske

izkušnje so pokazale, da je vzpored predolg, zato ga je treba skrajšati, da se zletna scena ne bo zategnila v večer, vrh tega je bil nastop določen za pol ure prej.

Prvi so nastopili starejši člani, 768 po številu, z vajami s palicami. Diven je bil pogled na telovadišče, kjer so odsevale rdeče košulje članstva. Nastop, razstop in izvedba vseh vaj so bili prav dobri, tudi kritje in skladnost sta bili neoporečni.

Za njimi je nastopilo 4560 članov k prostim vajam v štiridesetostopih. Razstop v petoricah je bil krasen ter je izval pri občinstvu živahno pohvalo. Izmenjava barv telovadečih pri izmenah raznih gibov in položajev je nudila krasno sliko. Vaje so bile izvedene prav dobro, dokaj boljše nego so pokazale dopoldne izkušnje. Občinstvo, ki ga je bilo do 100.000 na zletišču, je bilo vzhičeno na lepo izvedbo.

Za člani je izvajalo proste vaje 3840 članic. Izvedba je bila popolna, le kritje in skladnost so zaradi premale pozornosti nekaterih članic nekoliko trpeli. Veličastna je bila godba pri vajah članic, zlasti lepo sliko so nudili gibi plavanja, ki so v prostih vajah članic. Splošen vtisk je bil jako lep.

Člani tekmovalci so nastopili hkratu na 40 konjih, bilo jih 320. Na ogromnem zletišču malenkostno število telovadcev ni prišlo do veljave, četudi so bile vaje lepe in dobro izvedene.

Zadnja telovadna točka je bil nastop 456 članic na 76 gredeh. Vaje so bile dobro izvedene, kritizuje se pa, da so članice nastopile brez nogavic, kar je bilo vzrok, da gibi nog niso prišli toliko do veljave, kakor se je od teh vaj pričakovalo, ker so bile noge enake barve kakor roke.

Zaključek je tvorila zopet zletna scena, ki je bila nekoliko skrajšana, a krasno izvedena.

Navzočih je bilo več ministrov, vsi telovadci in telovadke ameriških sokolskih društev, ki so prejšnji dan dospeli na zlet iz Amerike pod vodstvom staroste in načelnika Ameriške Obce Sokolske.

Poizkus s prostimi vajami se je prav posrečil in učinek na gledalce je bil velik. Z zadovoljstvom zre načelništvo na glavne nastope ob zletnih dneh. Uspeh je zagotovljen.

Hajrudin Čurić, Mostar:

4. Naš put u zlatni Prag na svesokolski slet.

Sa nekom zebnjom i grozničavim nestrpljenjem očekivali smo dan 23. juna. I on je došao. Na stanici u Mostaru sastasmo se nas 12 s brautom načelnikom Čolićem tačno u 4 sata iz jutra. Dok nismo ušli u voz, nismo verovali, da ćemo poći u dugo željeni Prag. Tek kada smo u 4.50 sata sjeli u voz, izvi se iz naših grla sokolska pjesma, kao pozdrav našem divnom Mostaru, koji je, prikriiven oblacima, spavao. Ko je imao majku, došla je da ga isprati, ko oca, takoder. U Metković smo došli u

6.50 sati; dočekala nas braća Sokoli. S nama je pošlo 5 njihovih naraštajaca, tako da je naše društvo brojilo 18 Sokolova. Ukrcasmo se na parobrod »Cetina« i rastadosmo se uz pjesmu i klicanje od Metkovića i njegovih Sokolova. Preko Splita smo prispeli u Ljubljani 24. juna u 8.45 sati na večer. Otsjeli smo u »Dekliškom Liceju«, gdje smo se dobro odmorili. Sjutradan u jutro išli smo probati vježbe za nastup u Pragu. Poslije podne odvezosmo se iz Ljubljane za Prag. S nama je pošao cijeli naraštaj, koji se u Ljubljani skupio. Bilo nas je s vodama oko 350. Svaki je dobio divno mjesto u prvom ili drugom razredu. Kroz Austriju smo putovali noću te nismo bili uznemirivani. Ujutro stigosmo u Češke Budjeovice. Tu nam braća Česi prirediše silan doček. Tu smo pili kafu, jeli kolače, a na polasku zaorile na stanici iz stotine grla: »Oj Slaveni« i Češka himna. U Stupčice smo došli u 9 sati iz jutra; počastili su nas vrlo dobrim čajem. U 11.10 sati stigli smo u Prag! Masa braće Sokola stajala je na peronu i pozdravljala nas. Muzike su svirale, a vatreni su bratski govori slijedili jedan za drugim. U ovakovim momentima oduševljenja najveći nesoko mora postati Soko, najveći neprijatelj mora postati prijatelj Sokolstva. U povorci smo došli pred školu »obecnu« i »meštansku«, gdje nas je dirljivim govorom pozdravio starosta Praga. Zatim je naš naraštajac Vilfan iz Kranja pozdravio ispred našeg naraštaja sakupljeni češki naraštaj. Starosta JSS, brat E. Gangl, zahvalio je braći Česima na ovakovom dočeku. I zaista je bio doček silan! To samo mogu učiniti Česi! Mnoštvo bijaše ganuto do suza, kada se »zdravo« i »na zdar« miješali. Iza brata Gangla pozdravio nas je ispred Čehoslovačke Sokolske Zveze starosta brat Scheiner, a zatim predsjednik Lige. Zatim smo se smjestili u školi. Iza objeda u »Narodnom domu« išli smo u krematorij bratu Karlu Vaničeku, koji je taj dan umro, kada je neumorno radeći na polju Sokolstva svršio Sokolski muzej. Za njegovu smrt doznali smo na granici, a ta nas je vijest neugodno dirnula. U krematoriju je bio žalostan prizor: brujanje orgulja, posmrtno pjesme i spaljivanje čovječjeg tijela! Od mnogo prisutnih Sokola održano je nekoliko posmrtnih govora, od kojih je spomenjen govor brata Gangla, koji je neumornom sokolskom radniku odao zadnju poštu ispred Jugoslavena. Iza toga smo dobili samo 1 sat vremena, da razgledamo zlatni Prag. Vidjeli smo samo Tyršev dom i Karlov most. Ostale znamenitosti razgledali smo drugi put.

27. VI. Iz jutra probe vježbi, koje će se vježbati na akademiji (u Tyrševu domu). Poslije podne nastup češkog naraštaja muškog i ženskog (po 14.000). Zaista je bilo divno pogledati to more vježbača i vježbačica! Iza nastupa predao je naš naraštaj češkom naraštaju zastavu.

Zastava je u bojama češke republike i nosi natpis: »Vjernost za vjernost«. Ove riječi bile su napisane i na našoj zastavi, koju nam je češki naraštaj predao u Ljubljani, ove riječi spajaju dva slavenska naroda! Zastavu je predao naš naraštajac Vilfan sjajnim govorom. Isticao je slavensku ljubav i iznosio nam slogu naših pradjedova, koji su »rame

uz rame, bok uz bok« odbijali neprijatelja. Zastavu su primila 2 češka naraštajca, od kojih je jedan odgovorio bratu Vilfanu vrlo dirljivim govorom. I kada se zalepršala zastava u ruci češkog naraštajca, začuje se odjedamput naša himna. Za čas, kao elektrizovana, digla se masa publike od 200.000 ljudi i žena i stojeći pozdravila našu himnu. Predsjednik Masaryk u svojoj loži učinio je isto. Kada su utihnuli zvuci naše himne, starosta JSS brat Gangl pozdravio je predsjednika Masaryka, našto zaori burni: »Živio!« Filmski su i fotografski aparati radili, radio telefoni su davali priliku čitavom svijetu, da sluša ovu veliku slavensku, bratsku manifestaciju. Uveče toga dana bila je u »Reprezentečnoj sali« veoma uspjeta naša akademija.

28. VI. Iz jutra bilo je natjecanje naraštaja češkog i jugoslavenskog. Natjecalo se 196 odjela. Po podne smo imali probu s čunjevima. Pošto je 28. VI. bio Vidovdan, održan je u crkvama pomen palim herojima. Na večer u »Narodnom divadlu« gledali smo »Smrt majke Jugovića«. Ova tragedija Ive Vojnovića tako je djelovala na nas, da smo skoro svi plakali. Tehnika i umjetničko savršenstvo s dekoracijama očarale nas! U pozorištu nam je govorio primator Praga dr. Baxa, čiji je govor bio od nas burno pozdravljen.

29. VI. Iz jutra povorka naraštaja češkog i jugoslavenskog. U povorci je bilo do 30.000 naraštajaca i naraštajki i oko 20 glazba. Povorka je prošla ispred predsjednika Masaryka, koga je pozdravila, a trajala je 3 i pol sata! Poslije podne bio je naš nastup i nastup češkog ženskog naraštaja (drugih 14.000). Vježbali smo izvrsno. Iza našeg nastupa slijedila je sletska scena »Kde domov můj«. Ovo krasno djelo sastavio je praški profesor muzike i umjetnosti, a glazbu je priredio Mat jovic. Prikazivan je dolazak češkog naroda, njegov život, razvoj, borba za slobodu, koju je izgubio i koju najposlije zadobiva. Zadnja slika ovog krasnog djela prikazuje vilu Slovinku, koja je nad svojim pobjedničkim narodom raširila svoja krila u bojama sveslavenske zastave! Ovo djelo izvadalo je 2500 vježbača i vježbačica. Naveče je bio u Tyrševu domu koncert za naraštaj.

30. VI. Ujutru smo razgledali Prag. Najprije smo otišli u ligu češko-slovačku-jugoslavensku (Strosmayerova knjižnica), gdje nas je veoma biranim riječima pozdravio predsjednik. Tu smo jeli kolača, kojima nas pogostiše gospode iz lige. U prostoriji, gdje smo bili, stoje slike: kralja Aleksandra, Masaryka, Strosmayera, Branka, Njegoša i Račkog. U knjižnici se nalaze knjige i listovi samo na našem i češkom jeziku. Oдавde smo se uputili u staru vijećnicu grada Praga. Ona je podignuta još u 14. vijeku, a popravljena je u 19. vijeku. Ušli smo u veoma lijepu svečanu dvoranu, gdje stoje velike slike. Jedna od njih prikazuje osudu Jana Husa, a druga izbor češkog kralja Jýřija. U ovoj dvorani stoji dar jugoslavenskih studenata Pragu, zatim dar Talijana i dar Francuza (velika vaza, koja je prije rata vrijedila 45.000 franaka). Zatim smo ušli u sobu

stare vijećnice. U njoj stoji velika peć iz 18. vijeka, kip kralja Jýřija, zatim 2 zastave iz tridesetogodišnjeg rata. U jednom uglu stoji kip studenata, koji su vodili rat protiv Šveda. Iz ove dvorane ušli smo u kapelu, gdje je grob neznanog junaka, na kome stoji mnogo vijenaca. Ovo je bio prvi češko-slovački legionar, koga su zakopali 1918. god. U staroj vijećnici se sada najviše vjenčava. Na tornju stare vijećnice stoji sat »Orloj«, koji pokazuje 12 apostola. Zatim smo vidjeli novu vijećnicu i državnu zvjezdarnicu. Razgledali smo radove najmodernijeg češkog kipara Jana Šturse. Vidjeli smo i razgledali crkvu sv. Nikole, kojoj je za požara jedan Soko spasio krst s tornja. U blizini nje stoji kip, podignut od Karla VI. u počast Bogu. Vidjeli smo stan predsjednika Masaryka, gdje je i naš kralj neko vrijeme stanovao. Razgledasmo jednu od najznamenitijih knjižnica u Evropi (manastirska). Zatim smo bili u Vladislavovoj dvorani, gdje je bilo zadnje krunisanje austrijskog cara Ferdinanda V. To je velika dvorana, koja je služila i za viteške igre. U drugoj prostoriji bila je dvorana za sabor. Tu stoje velike slike, koje su samo očišćene, a to su: Marije Terezije, Leopolda, Josipa II. i Franje. Odavde smo otišli u Hračane. Ušli smo u dvoranu, odakle su bačena trojica češke vlastele kroz prozor, za što je nastao češko-falački rat. U ovoj dvorani osudio je Ferdinand I. na smrt 27 plemića. U njoj stoje slike: Ferdinanda I., II., III., IV., Maksimilijana II., Rudolfa I., II., Leopolda, Josipa I., Karla VI., Alberta II., Franje i Marije Terezije. Zatim smo bili u španjolskoj sali. Prva dvorana je 48 m duga, 11 m široka i 8 m visoka. Ima 1000 žarulja s 10.000 svijeća! Sve iz suhe mjedi. Naokolo velika ogledala i kipovi. Beč je iz ove dvorane odnio 250 slika. Zatim smo bili u crkvi sv. Križa, gdje je jedna lijepa slika Isusova. Nedaleko stoji kip sv. Đurđa, koji ubija aždaju. Star je 200 godina. Posjetismo crkvu sv. Vida. Ova crkva nije dovršena, a ipak spada među najznamenitije crkve u Pragu. U njoj je mauzolej čeških kraljeva. Zatim je u njoj pokopano 14 biskupa, 4 kardinala, papin izaslanik, a grobovi su im ukrašeni zlatom i dijamantima. Naokolo stoje slike svetaca. Poseban dio crkve čini Vaclavova kapela, gdje je grob sv. Vaclava. Uz grob se nalaze vrata, koja zatvaraju dragocjenosti Vaclavove. Vrata se mogu samo sa 7 ključeva otvoriti, a čuvaju ih gradski velikaši. Kolala je vijest, da su dragocjenosti pokradene, ali se poslije rata ustanovilo, da je sve u redu. Na ulazu u kapelu stoji slika, koja prikazuje ubistvo Vaclavovo. Čitava je kapela ukrašena zlatom i dijamantima. U istoj crkvi se nalazi veliki skupni kip Leopolda, koji je vodio rat s Turcima, zatim kip, koji na vrhu nosi srebrni sanduk s kostima sv. Ivana Nepomuka, zatim veliki drvorez Praga. Ovdje je prikazan bijeg Čeha preko Karlova mosta nakon poraza na Beloj gori (1620. god.). Na sva ova mjesta vodio nas je predsjednik lige i jedan praški profesor. Nakon ručka nakupovali smo stvari za put, jer se odlazak brzo bližao. Na večer smo u Tyrševu domu prisustvovali mačevanju američkih Sokola, gdje je ujedno bila i igranka. Tyršev je dom veoma

lijepa zgrada. Osim divne vježbaonice posjeduje dom divno kupalište, čitaonicu, tiskaru i sve drugo što je nužno za Sokolstvo. Ovdje se nalaze i sobe za ČOS. Dok smo se mi zanosili ljepotom zlatnog Praga, neočekivano se primakao dan odlaska: 1. VII. U 3 i po sata po podne rastadôsmo se sa suzama u očima od mnogobrojne braće na kolodvoru u Pragu. I sada smo noću putovali kroz Austriju. U Jesenice stigismo 2. VII. u 11 sati prije podne. Ovdje smo sreli jedan voz sa članovima. U 1.20 sati stigli smo u Ljubljano, gdje smo se rastali od braće i sestara iz čitave države. Prošetali smo se Ljubljanom, da razgledamo grad i Sokolski dom.

U 6.50 sati krenusmo iz Ljubljane. Putovali smo noću. Putem nijesmo spavali, jer smo se prekrćavali u Novom mestu i u Karlovcu. Umorni stigli smo u Split, gdje smo se odmorili i otsjeli u Sokolani. Na večer smo u »Pozorišnoj restauraciji« gledali 2 komedije: »Čizme« i »Govori hrvatski«. Odmoreni i ispavani krenuli smo iz Splita iz jutra. U Metković stigismo istim brodom »Cetina«. Ovdje smo ostali do 8.10 sati, kada smo sjeli u voz i stigli u Mostar u 10.18 sati naveče. Ovdje smo dočekani kao pobjednici burnim pozdravom i banketom.

Svakome je od nas put u Prag i boravak u njemu pokazao, koliko je moćna i jaka velika sokolska porodica s nenadmašivom svojom idejom.

Dostavek uredništva. Gorenji dopis nam je poslao naraščajnik Hajrudin Ćurić iz Mostara, ki se je s tem odzval našemu pozivu v prejšnji številki »Sokoliča«. Hvala!

O vesokolskem zletu bomo poročali še v prihodnjih številkah. Danes objavljamo samo še izid tekem jugoslovenskega naraščaja v Pragi. Tekmovalo je 9 vrst. Ker so tekmovali v vajah s kiji in ne v prostih vajah kakor češki naraščaj, zato tvorijo te tekme lastno skupino. Uspeh je: I. Ljubljana (matica) 301.5 točk, II. Celje 284 točk, III. Karlovac 283.5 točk, potem sledijo: IV. Sušak-Rijeka, V. Mostar, VI. Kranj, VII. Maribor, VIII. Ljubljana II, IX. Zagreb I.

Izmed posameznikov navajamo samo najboljše, in sicer: I. Ćurić Hajrudin, Mostar in Zupan Vlado, Ljubljana 48.25 točk, II. Dobrave Branko, Celje 47.5, III. Štepančič Slavko, Celje, Vrančič Božo, Ljubljana in Antosiewicz Milan, Ljubljana 47.25, IV. Korca Fedor, Zagreb I 47.— V. Miklavčič Oton Ljubljana 46.75.

Prazen je človek, ki je ves poln samega sebe.

Lermontov

НИКОЛА ДОШЕНОВИЋ:

Соколе!

Тужан је добро знај
у ропству уздасај,
учини ропству крај —
за браћу живот дај!

У срцу гаји жар
за нашу свету ствар,
а крвцу као дар
дај дому на олтар!

Тећак је братски плач,
ал твој је оштар мач,
истроби коров, драч —
нек падне угњетач!

Соколски бојни слет
нек буде започет —
слободу чека свет
у ропству разапет!

Душмана голем број
још гази народ твој,
на стражи будно стој —
биће се силан бој!

А ништа није крив
већ само што је жив, —
снаге си као див
напред Соколе-сив!

Нису ли наши зар
и Река и Задар —
и бучни сав Вардар,
па Истра и Снадар!

НИКОЛА ДОШЕНОВИЋ:

Соколицо!

Ој Соколче млађано девојче,
соколи су твоја вита крила
а ти њима посестрима вила, —
почуј гласе како зове момче:
Соколска се чета окупила
долети нам Соколице мила!

Браћа наша још у ропству пиште,
мораћемо крвцу пролевати
за слободу њину војевати —
ти нас селе прати на бојиште!
Ко Косовка и ти ћеш нам знати,
наше љуте ране превијати!

Мученички чују се уздаси, —
нова борба мора започети,
крила имаш са нама полети,
чету бојну и ти нам украси!
Вршићемо наш аманет свети —
тужној браћи слободу донети!

Соколица поносито кличе:
Сив-соколе наш витешки војно
дај и мени оружје убојно —
помоћу ти љути осветниче!
Кад смо јаки и снагом и бројно
лако нам је за то поље бојно!

Opšta i nacionalna izobrazba.

okoli i Sokolice, naš naraštaj i naša sokolska deca — svi smo mi deo živog narodovog života te po svojim moćima i svojim sposobnostima radimo posvuda, gde je treba radinih, čistih, istrajnih i nesebičnih ruku, da dižemo moralne i telesne sile svoga naroda i da pospešujemo dobrobit svoje domovine.

No ako hoćemo da uzgajamo i vaspitujemo druge, treba je da smo prvo sami uzgojeni i obrazovani. Tko ništa nema, ne može ni sam ništa da daje. Obrazovanje i uzgajanje nema kraja. Samo čovek, koji si utvara, i oholice tvrde, da sve znadu. Obrazovan i uzgojen čovek teži za sve većim obrazovanjem i za što savršenijim uzgojem. Sokolski se uzgojni rad ne može nikad iscrpsti. Neprestano dalje, vazda više idu naši putevi.

Upozorujem sokolski naraštaj na tri važna poglavlja opšteg i nacionalnog obrazovanja. Hoću naime da time probudim zanimanje svakoga naraštajca i svake naraštajke: 1. do povesnice, 2. do književnosti i 3. do narodnog gospodarstva.

I. Povesnica.

Povesnica je učiteljica života. Zašto?

1. Činjenice, godišnjice i dani te krajevi nisu u povesnici glavna stvar. Glavna su stvar motivi, koji su prouzročili činjenice. Opšte koristi, borba za pogažena prava naroda, čeznuće za slobodom jednih na štetu slobode drugih, imperijalistični ciljevi, plemenite težnje, borbene sklonosti, slavohlepnost, vernost, izdajstvo, značajnost, podlost, moral, nemoral, zavist, prijateljstvo, nacionalizam, strast, pohotnost, laž i istina — to su one nevidljive, strašne i blagotvorne sile, što su od praveka do današnjega dana radale i vodile dela i nedela svega čovečanstva, bilo pojedinaca bilo skupina, i svojim su posledicama uticale na žiće i biće svega čovečjega roda, na njegovu intelektualnu i moralnu kulturu, na njegovu političku i gospodarsku silu, vrednost i dobrobit.

Povesnice, daj, da iz te ogromnosti pokretnih sila ljudske tvornosti primim u sebe i u sebi sahranim kao bitni i sastavni deo svoga unutarnjega sveta ono, što je u skladu s pojmovima sokolskih vrlina lepote, dobrote i istine!

2. Veliki duhovi — osebnjuni, odlični i imponujući značaji — stoje u povesnici naroda kako veliki spomenici, međaši-kami novoga i staroga, svetlosti i tmine, kulture i ovisnosti, slobode i sužanjstva. U veličini čina takvih duhova nestaje osobnost maloga, srednjega čoveka,

koji je ipak svestan da i on važi u skupnosti narodovoga života, ako mu zvuči u duševno uho geslo: *Osoba ništa — celina sve!*

Povesnice, daj, da upijem iz tvojih uzora duboko značenje toga gesla u krv srca moga, da postanem velik i jak u veličini i jakosti sviju, kamičak u zgradi narodove moći, atom u sjaju narodove slave! U velikom, burnom, svrsishodnom životu sviju neka živi skromni, no ponosni i svesni sokolski život moj!

3. Povesnica mača i umiranja, propasti i uskrsnuća naroda teče uspo-redno sa povesnicom društvenih borbi i kulturnih stečevina, što više: ta povesnica života teče istodobno, ali s većom cenom, sa povesnicom smrti, jer život pobeđuje smrt! Poniženi i zaslužnjeni dižu se iz nizina bede do gladine čoveka dostojna i vredna života, koji budno pazi nad izvojštenom egzistencijom, neprimerno dragocenijom od egzistence, što ju daje ruka milosti.

Povesnice, daj, da iz moralne i nemoralne borbe čoveka s čovekom, naroda s narodom iscrpim za kaži put svoga života i za obogaćenje svoje duševnosti nauku socijalnoga uzgoja i obrazovanja: *Cena i vrednost mog života u mojim je delima! — Budući da cenim život, neću da živim zama. Hoću, zato mogu da, živeći za sebe, živim za druge, jer sam deo celine — naroda!*

II. Književnost.

Nemački plemić Anastazij Grün-Turjački izvrgao je ruglu slovensku književnost, rekavši da bi je on, tobože, povezanu svu u jedan svežanj, lahko nosio u jednoj ruci! Drzovite li smionosti! Svežanj samo Prešernovih poezija mogla bi lagano nositi ruka nemačkoga grofa, ali unutarne bogastvo te knjige slomilo bi i iščupalo sve germanske hraste! Tako smo bogati, silni i nesavladivi u toj jednoj samoj knjizi!

Ne stoji vrednost književnosti u količini već u kakvoći. Iz obilja reči i stihova Jovana Koseskoga zaškri se sada i tada plamičak čedne kresnice, ali iz sitnih Prešernovih poezija žari se suho sunčano zlato žarkoga podneva! Od Trubarovih vremena pa do danas narastao je i količinom sklad naše književne produkcije. Ako pak u širokom okviru Jugoslovenstva pridodamo k svojem bogatstvu lepu knjigu Srba i Hrvata, podigne se cena naše literarne duševnosti brojem i sadržinom do impozantne veličine! Mi Jugosloveni imamo bogate duše, zato je i naša književnost bogata.

Moja knjižnica je skromna, ali ipak se njome ponosim. U ormanu stoji knjiga do knjige — duša do duše — na široko razastrta pred plahom mojom dušom, koja sa svetim poštovanjem roni u riznicu neumrlih naših pesnika i pisaca. U tim delima živim i ja. Moja mladost je u njima, moja radost, moja bolest, moj strah i srčanost, moj ponos i moja sreća, moje suze i moj smeh — sve je to u njima, i još više, mnogo više, čemu ne znam imena. Zaplenili su sav moj unutarnji život i preneli ga u te

knjige, da sada iz njih spoznavam sebe, kada plivam udalj i ušir s velikim njihovim dušama. Svaki treptaj i svi snovi moje duše u njima su — svaka sitna pesmica odjek je moga srca. Sretni, blaženi, veliki naši glasnici, koji znate govoriti u ime sviju nas, koji poznate sve tajne naših srdaca. Na vaša usta govori sav naš narod, u vašim rečima tutnji naš gnjev i naša srdžba, u vašim delima otkriva se naša plahost i naša srčanost. Vašim očima merimo dubine narodove duše i vašim pogledima gledamo u daljine budućnosti!

U plemenitosti i moralnosti tih knjiga, u njihovoj otkrtoj, jasnoj, zvučnoj, svakomu od nas razumljivoj, u ime sviju nas izrečenoj reči bogatstvo je naše. Naša misao je u njima, naši ideali se svetle iz njih. Pogled u svet — pogled sveta u nas! Povesnica naroda — drama naroda! Uzvišenje i poniženje! Sloboda srca i savesti! Noć i svetlost! Neistrošeno srce naroda, koji će živeti na veke u vama, koji ste izrasli iz njegova semena, porasli u životu, koji stvara umetnine, da živite u tim umetninama po smrti!

To je književnost: na svakoj stranici kap krvi iz našega srca, iz srca naroda, a pročišćena i u biser slita u pesnikovoj duši i izručena narodu da se ogleda u njoj i da je se seća. Književnost — kruna umetnosti, jer je glasnija od slike ili kipa, jer iz nje diše duša svega naroda, jer u njoj živi sav narod tamo od davnih vremena svoga porođaja i živet će do nedoglednih vekova...

I naša sokolska književnost lepo se razvija i napreduje sa sve to većim zanimanjem sviju pripadnika naše silne sokolske organizacije. U toj književnosti dolazi do izraza tehnička i idejna strana sokolskih uzgojnih zadaća. Tko hoće da bude Soko dušom a ne samo imenom, taj mora da pozna i sokolsku literaturu. Iz nje spoznava lepotu i veličinu sokolske ideje, a iz nje probuđuje se duboka sokolska svest, koja stvara karaktere, ponosne i uzorne državljane.

III. Narodno gospodarstvo.

Stepen kulture jednoga naroda merilo je njegove gospodarske jakosti. Poljoprivreda, obrt i trgovina jesu ogledalo, iz kojega se odrazuje pred svim kulturnim svetom nepatvoreno lice naroda. Gde rdavi ralo, tamo duši korov narodovu njivu. Gde se plug sjaji, onde se preleva zlato po žilama narodovog gospodarskog života. Gde se iz dimnjaka tvornica ne vije crni stup dima i čada, tamo umire tvorna moć naroda. Gde se čuje reski glas tvorničke sirene, onde se prepliću žuljave ruke crnih muževa u živi venac kipućeg života. Gde ne lepršaju Merkurova krila, onde trgovac zaključuje pasivnu bilancu. Onde, gde pošta, brzozav i telefon mobiliziraju trgovčevu poštenost, reelnost i solidnost do kraja, tamo se možeš nadati lepome dobitku tvorne sile naroda i zemlje...

Narodno gospodarstvo ne sme da bude izvor proždrljivosti za pojedinca ni izvor onoga individualnoga egoizma, koji napaja i siti sebe da

upropašćuje druge. Narodno gospodarstvo je plodno, skrbno obrađeno tlo s nasadima, zdencima i šumama, koji daju svakomu ono što treba za svoju egzistencu. Prosjak do prosjaka — narod prosjaka! Dobar gospodar do dobroga gospodara — narod, vredan toga imena, samostalan, ponosan i poštovan.

Narodno gospodarstvo srče svoju snagu iz zemaljskih dubina, gde rudareva i radnikova ruka kreše iz kamenja bogatstvo, a more mu otvora puteve u široki svet. Od priproste radionice obrtnika-samouka u gorskom seocu pa do buke velikih strojeva u tvornicama, jedna sama neumorna divska ruka narodove tvornosti i narodove čelične volje, koja mrtvu materiju pretvara u tvorevine, koje su od najveće važnosti za narodni život i napredak! Čim ima narod bistriju dušu, čim jasniji su njegovi pogledi u vlastitu bistvenost, čim šire je obzorje njegove duše, tim lepši izraz, pečat i oblik nose tvorevine njegove trgovine i industrije. Te tvorevine nemaju dakle samo svoju materijalnu cenu, nego su ujedno velike nacionalnokulturne vrednosti.

Tko hoće da se pridruži velikim, svetskim narodima, da se pozornost velikoga sveta svrati na nj, taj neka radinom rukom razgrne pred javnim sudištem sliku svoga narodnoga gospodarstva. Sud ovoga sveta i vlastita, trezna svest dat će mu odgovor na pitanje: Biti ili ne biti!

* * *

Tko je ustrpljivo i dobrohotno pročitao ta moja skromna razmatranja, neka posegne za najuspešnijim sredstvom — neka se naime sam obrazuje!

Neka proučava povescnicu, neka se upoznava s književnošću, neka razmišlja o narodnom gospodarstvu! To su tri vele važne grane našega nacionalnoga života; mimo i preko njih ne može nijedan Soko.

Povesnica i književnost otvaraju dubine naših unutarnjih vrednoća, a narodno gospodarstvo gradi temelje i nosi krov žitnica i dvorova naših materijalnih dobrina. U tom nutarnjem i spoljašnjem svetu kreće se svatko od nas; izvan toga sveta nema nikome pristojna, korisna ni časna života. U taj svet doprinašamo svoje i mi, da bude vazda lepši i bogatiji; no iz njega crpemo i za se dobrine te smo po tom i mi sve to lepši i bogatiji.

I to je večno gibanje pravog sokolskog života!

.....
IVANKO BENDIŠ:

Nade Istre.

Djeca igraju narodno kolo uz pjesmu. Mali Istranin i Istranka promatraju ih iz prikrajka. Kad svrši kolo, približe se djeci i kliču: »Zdravo braćo! Zdravo sestre!« Djeca se odzivaju i kliču: Zdravo!

Kolovoda:

Odakle ste družiti sa kojijeh strana?

Istranin:

Mi smo braća vaša jel vam Istra znana?

1. djevojčica:

Znamo, znamo dobro,
učimo u školi
pa zato vas naše,
svako dijete voli.

1. dječak:

To je zemlja naša,
puna svakog čara,
nema njojzi braćo
do daleka para.

2. djevojčica:

Istru našu rese,
sa sjevera gore,
ima divnih rijeka,
sa tri strane more.

Istranin:

Mi smo među braćom,
vidiš draga sele,
mi plačemo sudbu,
oni se vesele.

Istranka:

Što se veselite?
što vam srce skače?
A tamo sirota,
tužna Istra plače.

2. dječak:

Sjedinjeni mi smo,
Srbin i Slovenac,
i brat treći Hrvat
spleli se u vijenac.

3. djevojčica:

Sjedinjeni mi smo
skupa sad su braća,
svak se tom veseli
i kola se laća.

3. dječak:

Borismo se hrabro
za jedinstvo roda,
odatle nam nikla,
zlatna je sloboda.

Istranin:

Slobodu imate
hvala dobrom Bogu,
slobodu imate,
uz hrabrost i slogu.

Istranka:

Slobodu imate,
al je Istra nema,
u okovim teškim,
ona jadna drijema.

Kolovođa:

Što je tamo što je?
Kaž'te braćo mila,
kakva vas je sudba,
teška zadesila?

Istranin:

Teška sudba, teška,
slabe nosim glase,
i došli smo amo,
da nas braća spase.

Istranka:

Tudin nama vlada,
to morate znati,
i slobodu svaku,
Istranima krati.

Istranin:

Ne smijemo zborit,
glasom majke naše,
jer nas smrtnom kaznom
Talijani plaše.

Istranka:

Zatvoriše škole,
zabraniše pjevat,
i mi često znamo,
grozne suze lijevat.

Istranin:

Učitelje naše
oni protjeraše,
a mjesto njih svoje
oni nama daše,

što ne znaju zborit
glasom majke mile,
tudi jezik oni
učiti nas sile.

Istranka:

Što oci zidaše,
to nam se sve ruši,
u crkvam i školam
jezik naš se guši.

Istranin:

Sokolane naše,
sve nam zatvoriše,
i tamnice od njih
oni napraviše.

Istranka:

Košulje crvene
ko što vi imate,
od dobre su majke,
negdje zakopate.

Istranin:

Mi smo sirotani
na velikoj mucu,
od kada nas drže,
tudinci u ruci.

Istranka:

Jošte, braćo draga,
kako pero piše
da ni biser Rijeka
nije naša više.

Istranin:

I Lastovo divno,
i Zadar na moru,
sve nam tuđin ote,
da ne vide zoru.
Zoru uskrsnuća
miloga nam roda,
i da ne osjete
što vrijedi sloboda.

Istranka:

To nas boli, peče,
zašto sve to daše,

zašt' ih otrgoše
od majčice naše.

Istranin:

Našu otadžbinu
zli udes zahvaća,
kada su nesložna
rođena joj braća.

Istranka:

Smirite se, složite,
kliče vama vila,
da bi krasna Istra,
opet naša bila.

Kolovoda:

Pa što ne bježite
iz tih krajeva?
Mi ćemo vas primit,
srca raskriljena.

Istranin:

Da bježimo, brate,
sa rođene grude?
Prije svi izginut,
nego to se zbude.

Istranka:

To zemlja je naša,
od davnijih ljeta,
tu je pređa naših
krvca tekla sveta.
Tu grobovi jesu,
našijeh predaka;
nestalo bi tada,
tih svetih humaka.

Istranin:

Tu Soča nam bistra
žalostivo šumi,
krvava je bila,
kao da nas kumi:
Dovedite Marka,
i njegova Šarca,
da s' napije vode,
iz ovoga klanca.

Kolovoda:

Nebojte se braćo,
sve će dobro biti,
vi ne ćete uvijek,
gorke suze liti.
Mi se sad spremamo,
da budemo ljudi,
u to će se Marko,
opet da probudi.

1. dječak:

Mišice će naše
trgnut mača ljuta,
Soča će Tal'jane,
svijeh da proguta.

2. dječak:

Sokoli su ponos
cijelog našeg roda,
u srcu im zapis:
Sloga i Sloboda.

3. dječak:

Sokoli su vazda
borci i junaci,
za jedinstvo roda
viju se barjaci.

Istranin:

Hvala, braćo draga,
sokolovi sivi,
molit ćemo Boga
da vas on poživi.

Istranka:

Ljubav k Istri našoj,
nek vam bude trajna,
onda svih nas čeka,
budućnost presjajna.

Kolovoda:

Kunemo se braćo,
prahom pradjedova,

i prolitom krvcom
njihovih sinova,
kunemo se braćo,
sjajem zore rane,
sloboda će Istri,
opeta da svane.
Ponesite pozdrav,
zarobljenoj braći,
Sokoli će jednom,
na Soči se naći.
Istru ćemo spasit
od tuđinske ruke,
stajalo nas žrtve,
stajalo nas muke.

Istranin:

Čujem kako s Učke
kliče vama vila:
Živi bili djeco,
nado moja mila.
Živi bili djeco,
Markovi unuci,
doć će, doć će Marko
sa mačem u ruci.
Doć će, doć će Marko,
i s vama junaci,
sloboda će zasjat,
vit će se barjaci.

Istranka:

A sad hajd u kolo,
da svi poigramo,
i sokolsku pjesmu,
da mi zapjevamo.
Pjesmu o jedinstvu.
milog našeg roda,
pa kliknimo složno:
Živjela Sloboda!

Svi kliču: Živjela Sloboda!

Djeca se hvataju u kolo i pjevaju
sokolsku pjesmu: Silnom snagom so-
kolskom, mi naprijed hrlimo itd.

O nečem, što je nakon rata još potrebnije nego bejaše pre.¹

O stvarima, što se same po sebi razumeju.

a govorim o nečem, o čem će možda tko god reći, da je samo po sebi razumljivo.

E, pa dobro! Ali koliko je stvari na svetu, koje su ljudima jasne ko beli dan, pa ih ipak delomice ili sasvim zanemaruju. Baš na takve stvari misle ljudi najmanje, razmotrivaju ih najmanje pa ih zato i najmanje uviđaju, premda su uvereni, da ih dobro razumeju, tä: »samo se to po sebi razume«.

I tako te stvari, koje se pričinjaju, da su samo po sebi razumljive, postanu ljudima malenkosne ili malo važne.

Ipak su glavna stvar! Tä ne bi se one doista razumele same po sebi, to jest: ne bi bile nešto, radi čega, ako je loše, ni sve drugo nije dobro.

O dobru i zlu delu.

Tebi su poglavito namenjene ove reči obrtni naučnice! Naučnik je onaj, koji se uči, vežba. Vežba se u svojem obrtu, vežba se da izrađuje obrtne proizvode, vežba se u izrađivanju obrtnog dela.

Kad je to delo izvršeno, vidi se dakako po svojem obliku. Ali je u tom delu ujedno još nešto što se ne vidi, reko bi, naravnost. To je nešto, što, tako reći, odseva iz vidljiva proizvoda, nešto, što se iz njega svetu otkriva.

Delo je naime dobro ili pako nije dobro. Nije li dobro, onda je to znak, da se nisi dovoljno priučio onome, što imenujemo tehničkom spretnošću. No, onda si se premalo vremena učio, ili si bio pri tom len.

Prvoga slučaja ne ću razmotrivati dalje, jer ne bi bio ti pri tom kriv i jer će se jedva desiti; budući da ti majstor ne će naložiti delo, za koje nisi sposoban radi prekratka vremena za vežbanje.

Odgovorani si pako u drugom slučaju, to jest, ako je tvoje delo loše usprkos tome, da se dosta vremena učiš. To tvoje loše delo kaže, da si lenština, nepazljiv, da misliš na druge stvari, da nemaš dovoljno volje. Taj nedostatak, te tvoje slaboće odsevaju iz tvoga dela, kako pokazuje dobro delo vrline dobra radnika. Tvoje slabo delo otkriva svetu tvoje slabosti.

¹ Ovaj je članak doneo »Obrtni Vestnik« lani, prigodom naučničke izložbe, u posebnom broju od dne 21. aprila 1925. Namenjen je doduše obrtnim naučnicima, a ipak važi i za trgovačke naučnike, da, i za školsku mladež. Budući da je još i danas aktuelan a i zanimiv za sav sokolski naraštaj, pripućujemo ga u prevodu s dozvolom pisca, koji ga je za naš list neznatno promenio i opremio s napisima. — Uredn.

Tvoje delo nema onoga, što bi ti moralo samo po sebi da je shvatljivo — nije dobro, nije savršeno. I ipak je samo po sebi razumljivo, da svatko, koji štogod naruči, hoće da ima delo bez greške, savršeno.

Nakon svetskog rata opaža se na izrađenim predmetima, više nego pre, da tome i onome radniku nedostaje savesnosti i tačnosti, tvrde volje, da, katkada i samo dobre volje. Rat je uništio nebrojeno materijalnih dobrina. Ispotkopao je pako i moralne vrline u čovečanstvu. Trebalo bi jačih moralnih vrlina, da se popravi što je materijalna uništio rat, a kad tamo, i moralne vrline su lošije, ako ne i uništene u štokojem čoveku. Pa ipak su one samo po sebi razumljivi uvet za to, da se delo učini kako valja.

Slabo delo baca slabo svetlo na radnika. I budući da su minula ona vremena iza rata, kad je bilo rada na pretek, da je i lošiji radnik mogao da dobije hitro posla, čeka sada takva radnika manja zaslužba, ako ne i besposlenost, a to pako to pre, što pre se poveća konkurencija boljih radnika.

Kako se rada napredak.

I tako uviđaš da je treba, hoćeš li da se izvežbaš do savršene tehničke spretnosti, da se istodobno vežbaš u revnosti i strpljivosti, u savesnosti i tačnosti, u energiji, u jakoj volji, u sabiranju svijuju misli na delo.

Vežbajući ruke moraš da ujedno vežbaš svoju volju i svoje misli, da su usmerene u ono, što ti je naloženo da izvršiš. I ako se tome priučiš kao naučnik, ostatak će ti to i onda, kad budeš pomoćnik i samostalan obrtnik.

I tokom vremena, budeš li tako vazda i svima svojim mislima pri delu, dospet ćeš možda do toga, da bi se možda uzmoglo koje delo bolje izraditi nego se je izradivalo dosele, ili pako, da bi se moglo baš tako dobro ili još bolje izraditi na lakši i hitriji način. Koliko novih stvari pronašli su baš radnici, ali, dakako, taki, koji su bili pri svom radu nesamo sabrani, nego su mislili još nešto više: mislili su na usavršivanje. Tako se rada napredak. Ne stoji samo do talenta ili dapače do genija, da se dođe do novog napretka. Ni najveći talenat ne pomaže ništa, ako ga ne vodi i dalje razvija jaka volja. Da, jaka volja često probudi talenat u čoveka, o kom su mislili da je sasvim bez njega. Koliko primera slav-nih muževa imamo na bilo kojem polju čovečje delatnosti, o kojima se ispočetka mislilo, da ne će biti bogzna koliko koristi od njih. Ali taki su muževi razvili svoju volju do najvećega stepena.

Ali i za svako obično delo treba jake volje, da se dobro izradi. Tim jače volje treba je pako onda, kad se jedva vežbaš u tom delu.

(Nastaviće se.)

Naraštajsko sijelo Sok. društva Vinkovci. Dne 13. maja priredilo je naše društvo »Naraštajsko sijelo« spojeno sa ovima vježbama:

1. Boras-Karić: Popuhnul je tihi vjetar.
2. Janković-Katić: Male ptice.

Obe vježbe izveo je na sveopće zadovoljstvo ženski naraštaj, koje je sestra Rinka Stražnický, na brzo i kratko vreme uvježbala.

Publike je bilo dosta, pa je ovo sijelo, osim u moralnom još i u materijalnom pogledu dobro uspjelo.

Poslije vježbi je bila veselica, a svirala vlastita fanfara, koju je učitelj fanfare brat Kubiček dotjerao, do prve klasne glazbe u Vinkovcima.

Svima damama i sestrama, te gospodi i braći koji su doprinijeli bud u naravi, bud u novčanom, društveni se odbor najsrdačnije zahvaljuje.

IV. narašćajski dan Sokolske župe Kranj.

Narašćajski dan Gorenjske sokolske župe se je vršil dne 13. junija v Radovljici. Pričakovali smo, da bo udeležba zaradi praškega vsesokolskega zleta posebno številna, toda ta nada se ni izpolnila. Vzrok temu so deloma letošnje vaje za tekmo in za nastop, ki so težje od lanskih in primerne le starejšim. Zleta se je udeležilo: 46 m. narašč., 62 ž. narašč., 123 m. dece in 116 ž. dece.

Udeležba pri tekmi je bila majhna. Udeležila so se tekme le društva: Kranj, Radovljica, Žiri (vrste) in Škofja Loka (posamezniki). Najboljši rezultati so bili tile:

Moški narašćaj:

Vrste: I. Kranj 1. 84.66% točk, II. Žiri 65.77% točk, III. Kranj 2. 59.55% točk.

Posamezniki: 1. Kavčič Pavle, Škofja Loka 46.69 točk, 2. Zaletel Tine, Škofja Loka 45.38 točk, 3. Strnad Egon, Kranj 43.69 točk.

Ženski narašćaj:

Posameznice višjega oddelka: 1. Pogar Marica, Radovljica 75.05 točk, 2. Mally Ida, Radovljica 74.61 točk, 3. Ažman Heda, Kranj 74.41 točk;

v nižjem oddelku: 1. Šemerl Metoda, Radovljica 54.16 točk, 2. Vengar Nada, Radovljica 48.33 točk, 3. Eržen Julka, Radovljica 46.08 točk.

Po tekmi se je razvil običajni sprevod skozi Radovljico; po sprevodu pa sta zbrani narašćaj nagovorila župni starosta br. dr. Šemrov in starosta radovljiškega društva br. Špicar.

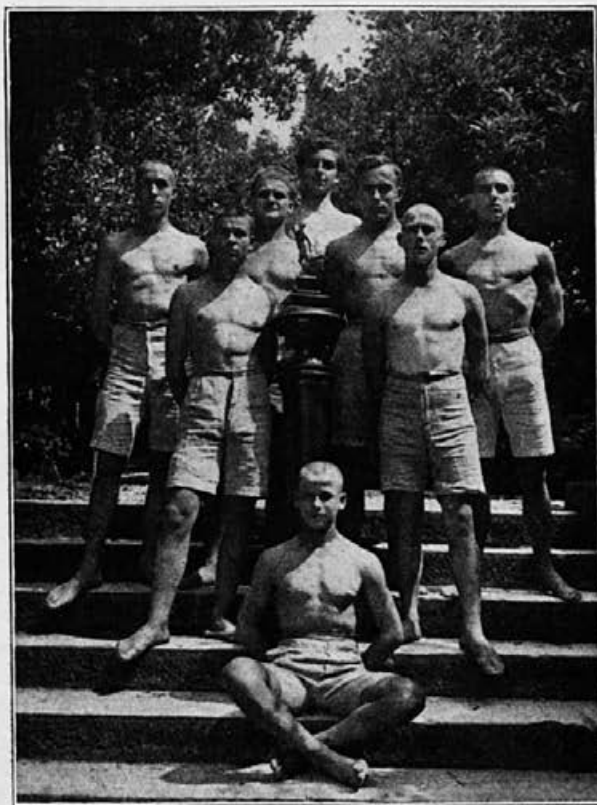
Popoldne se je vršil nastop, ki je bil v splošnem dober. Pri deci se je videlo, da nekateri vaj niso dobro obvladali. Ženski narašćaj je izvajal proste vaje premrtvo in premalo prožno. Vaje moškega narašćaja s kiji pa so bile preveč sekane. Tudi smo tu pa tam pogrešali skladnosti. Kritje in ravnanje pa je bilo dobro. Občinstvu je posebno ugajal nastop dece z igrami. Po pravici! Na orodju smo videli, da je naš narašćaj precej napredoval. Le nekaj ponesrečenih težkih vaj na posameznih orodjih je kvarilo dober vtisk.

Vobče je ta zlet našega narašćaja dobro uspel in zato smemo mirno zreti v bodočnost, zakaj, da je zlet uspel ob tako težkih pogojih je najboljši dokaz za življensko silo naše sokolske organizacije.

Štafetni tek narašćaja skozi Sušak. Sokolsko društvo Sušak-Rijeka je priredilo na binkoštno nedeljo tekmo v štafetnem

teku naraščaja na progi 8×100 m skozi Sušak. Ta tekma je imela namen, da dvigne zanimanje za lahko atletiko, ki je na Sušaku jako slabo, kar je v polni meri dosegla. Ulice so bile nabito polne gledalcev. To je bila prva tekma v Jugoslaviji, pri kateri so bila razen sokolskega naraščaja pripuščena tudi moštva športnih društev in šol. Tolikokrat se čuje neopravičen očitek, da goji Sokolstvo preveč orodno

predpisu) stari nad 18 let. Zmagalo je Sokolsko društvo Sušak-Rijeka, v času 1 min. 47 sek., drugo mesto je dobil Trsat, tretje Kastav, četrto pa Cernik-Čavljje. Zanimivo je, da se ni prijavilo niti eno lokalno športno društvo, in sicer zaradi tega, ker nimajo naraščaja. Doseženi čas je jako dober, ako upoštevamo, da je proga neravna in da ima več ostrih ovinkov in da cesta ni bila najboljša. V zmagovalni štafeti so bili nara-

**Zmagovalna
štafeta Sokol-
skega društva
Sušak-Rijeka.**

telovadbo, zanemarja pa lahko atletiko. Sokolsko društvo na Sušaku je dokazalo, da to ni resnica, ker je razpisalo to tekmo, pripravljeno, da tudi v »zanemarjeni« lahki atletiki meri svoje moči in sposobnosti s športnimi društvi.

K tekmi so se prijavila moštva: gimnazija in trg. akademija na Sušaku ter Sokolska društva Sušak-Rijeka, Cernik-Čavljje, Kastav in Trsat. Gimnazija ni nastopila, trg. akademiji pa se je dovolilo, da teče izven konkurence, ker so bili tekači (proti

ščajniki: Štrucelj, Klobučar, Katarinić, Baričević, Tančić, Dobrila, Večerina in Afrić (glej sliko!).

Ta tekma se bo ponavljala vsako leto v maju in je zmaga vezana s prehodnim darilom. Krasen bronasti kip tekača, dar br. inž. Nofe-a, preide v stalno last društva, ki zmaga štirikrat zaporedoma ali šestkrat sploh. Upamo, da se te krasne tekme udeležijo prihodnje leto tudi društva in šole iz Slovenije. — Organizacija tekme je bila dobra, videlo se je, da je v sokolskih rokah.

Sokolska disciplina.

Češki Věstnik Sokolský je priobčil nastopno pismo, ki ga je poslal uredništvu član praškega sokolskega društva: Bil sem v nedeljo, ko je imela sokolska deca svoj nastop, na zletišču. Ob vходу na telovadišče sem pričakoval prihod dece, ker je bil med njimi tudi moj sinček. Okoli devete ure je prišel k vходу br. dr. Vaniček, načelnik Sokolstva. Kako me je presenetilo, ko mu je starosta istega društva, ki je imel službo kot reditelj, zabranil vhod skozi glavna vrata, rekoč, da ima strog ukaz, da smejo vstopiti samo vodniki, ki vodijo deco na telovadišče. Pričakoval sem, da bo dr. Vaniček neprijetno prizadet, toda s svojim mirnim glasom je vprašal, kje se nahaja skladišče orodja. To skladišče je bilo takoj za glavnimi vrati, toda dr. Vaniček je bil od reditelja zavržen, češ, da mora preko članske tribune, kar je bilo precej daleč. Br. načelnik je ubogal, ne da bi se pokazal užaljenega, kar je name napravilo globok vtisk, videl pa sem v tem veliko ljubezen do Sokolstva, ki tako harmonično deluje, ne da bi se kdo poviševal nad drugimi. — Uredništvo Vestnika pristavlja temu dopisu: Pripominjamo, da brat reditelj ni poznal načelnika br. Jindro, kar je redek slučaj, da bi Sokol ne poznal br. Vanička. Ako bi bil brata načelnika poznal, ali ako bi bil ta povedal, kdo je, bi mu bil reditelj brez ugovora dovolil prehod, kar bi bilo popolnoma prav, saj je on v pravem pomenu besede »voditelj«. Pač pa ta anekdota priča o

globokem razumevanju sokolske discipline, kar bodi zgled vsemu sokolskemu članstvu.

Stara korenina. General Galliffet, ki se je rodil l. 1830. v Parizu, se odlikoval v bitki pri Sedanu in umrl 1909, je imel sina Karla († 1905), ki ga je namenil za vojaški stan. Hotel je, naj bi dečko služil od najnižje stopnje, od prostaka. Prvi dragonski polk, sedaj v Belfortu, je bil okoli l. 1890. v posadki v Luri. Nekega jutra je polk doživel presenečenje. General Galliffet, vrhovni nadziratelj konjenice, je prispel ponoči z vlakom iz Pariza, se predstavil v stanu ter ukazal sklicati polk. Tedaj se je pričelo natančno pregledovanje konj, zaprege, oprave, orožja in moštva.

Zdajci uzre general brigadirja, podčastnika, ki mora skrbeti za hrano in stanovanje, in razvil se je ta nagli pomenek:

»Vi niste opremljeni po pravilniku, brigadir? Zakaj ne?«

»Gospod general...«

»Kako se pišete?«

»Galliffet, gospod general.«

Tedaj se general okrene proti stotniku:

»Osem dni zapora v vojašnici boste naložili brigadirju Galliffetu zaradi nemarnosti v službi. Razen tega boste za tri mesece zadržali njegovo napredovanje do narednika.«

Po teh besedah se je zasukal na petah in odšel.

N. K.

Kratek odgovor. Sin večkratnega milijonarja, bolehen od brezdvice in požreševanja, je vprašal znanega zdravnika K. A.

Bocka (1809—74), kako bi se otesel svoje lenobnosti in grozeče udnice. Pisec knjige »o zdravem in bolnem človeku« mu je brž odvrnil: »Brez ovinkov, živite na dan ob dveh markah in zaslužite jih.«

Mamica z Morave. Sedim v gostilni pri kosilu. Prisede mamica kmečkega stanu, nekoliko v zadregi, s prirodno dobrodušnostjo. Tako me tudi ogleduje ter vpraša: »Kajne, vi ste Jugosloven? Jaz sem z Morave.« Pritrdim in vprašam, kako me pozna. »Poznamo vas, vi ste naši in radi vas imamo. Ali ste prvokrat v Pragi?« »Bil sem že večkrat.« »Kako se počutite med nami?« »Kadar sem v Pragi, se mi zdi, da sem doma. Poleg tega je Praga krasno mesto.« »Jaz sem bila v Pragi prvokrat pred petdesetimi leti.« »No, takrat jaz še nisem mogel biti.« »Saj sem bila takrat jaz šele petnajst let stara.« »Sedaj pridete večkrat v Prago?« »Redko. Na zléte pa prihajam redno. Imam dvanajst sinov in hčera. Vsi so Sokoli.«

Pozornost napram nam. V Pragi se ti je zdelo, da cela Praga, ves narod sodeluje pri zletu. Vsakdo je storil, kar je mogel. Posebno pa se je videla pozornost napram Jugoslovenom. V gostilnah, na električni železnici, povsod so ljudje komaj čakali, da bi mogli napraviti Jugoslovenom kako uslugo. En primer, v katerem se vidi takorekoč pravilo: Iščem avto, da se peljemo na telovadišče. Vsi so že naročeni. Z menoj išče avto mnogo družb. Tam stoji eden, ki je morda prost. Od ene strani pridem jaz, od druge večja družba, Družba zahteva avto zase, češ, da je bila poprej pri njem. Jaz se hočem umakniti. Šofer pa pravi družbi: »Gospoda, ali ne vidite, da je to Jugosloven? Ali naj gre on peš, dočim se boste vi vozili? To vendar ni mogoče.«

Potovanja mladine. Rastlinska bolezen sivka ali medena rosa je v Združenih državah skoro docela ugonobila laški oreh. Poskusi z japonskim in kitajskim orehom se niso kdo ve kaj obnesli. Strokovnjak Gravatt od gozdnega zdravstvenega odseka meni, da se je ohranilo le nekaj dreves, ki so se pokazala odporna zoper omenjeno rjo. Taka drevesa je treba sedaj najti in uporabiti njih seme za razploditev. Poljedelski oddelek je izdal oklic na izvidnike (Boy

in Girl Scouts), naj počitniški čas izrabijo v ta namen, da izsledé čim več podobnih dreves.

N. K.

Sledovi neznane človeške opice na Sumatri. Čisto blizu nas, na dalmatinskem otoku Sčedru, so pred desetletji baje živeli divji osli in divje ovce, ki jih je bilo od sile težko dobiti na izpregled zbog neprodornih goščav. Še težje pa bo zaslediti človeško opico, nazvano *orang sedapa*, ki jo preganja »Indijska znanstvena družba« na otoku Sumatri. Za učenjake bo ta plen pomenil velik napredek. Domačini večkrat opazijo opico, ki hodí po dveh in se z rokami oprijema vej. Raziskovalno ozemlje pa je seveda zelo neugodno spričo gosto zaraslih močvirij in številnih strupenih muh.

N. K.

Pristno francoski pogovor. Zvečer pred naskokom na alžirsko mesto Konstantino (1837) se je general Valée obrnil na La Moricièra:

»Polkovnik, ali ste dočista gotovi, da bo ves vaš oddelek napravil pot od bitnice (baterije) do vrzeli v zidu, ne da bi spotoma postreljaval in se ustavljal?«

»Da, general, niti eden mož ne bo ostal in niti eden strel ne bo počil.«

»Kadar boste na vrzeli, ste li preudarili, kolikšne bodo vaše izgube?«

»Obleganci bodo imeli v onem trenutku veliko prednost pred nami; polovica oddelka bo skoro gotovo uničena.«

»Ali mislite, da druga polovica ne pobegne, ako bo prva pokončana?«

»Gospod general, ako bi bile pobite tri četrti in jaz sam ubit, dokler ostane eden častnik pokonci, bo peščica zdravih mož prodrla v utrdbo in se bo znala v njej obdržati.«

»Dobro je, polkovnik, razložite svojim častnikom, ako jutri ob desetih nismo gospodarji mesta, da se umaknemo.«

Drugi dan je popadala večina častnikov v strahoviti borbi, ki se je vnela po ulicah mesta, zavzetega v naskoku. La Moricière sam je ubežal smrti, ali obličje in roke, počrnele od smodnika ter otekle, so govorile o njegovem junaštvu.

N. K.

Iz jetnišnice. V Angliji se dobé uradni pooblaščenca, ki obiskavajo jetnike, da jih

zabavajo in s pomenki poboljšujejo. Navzlic vsej enolični turobnosti se jim tu pa tam vendarle primeri kaka smešna. Tako pripoveduje neki tak posetnik: »Pred kratkim sem govoril z možem, ki je sedel radi dejanske žalitve. Še vedno je kahal jezo in delal naklepe za osveto. Da bi ga odvrnil od osvetljivih nakan, sem mu pravil svetopisemsko prisposodobno, da naj trosimo žareče oglje sovražniku na glavo. Možak pa je vzel izraz doslovno in me vprašal: Menite, da naj to storim? To je dobra misel. O priliki mu zaženem kaj zelo vročega na glavo. Hvala Vam! — Upam, da vam ni nevšečno, če se z vami razgovarjam, sem rekel nekemu drugemu. »Nikakor ne«, je odvrnil uslužno, »jaz napravim enako vam, kadar boste morali sedeti«. — Drugega kaznjenca sem naletel pri čitanju svetega pisma. Dejal mi je, da prihajam čisto prav, češ, da mu pomorem razložiti neko stvar, s katero si glavo beli. Ko sem privolil, mi je povedal tisto težko vprašanje: »Kaj neki so žrli molji, preden sta se Adam in Eva odločila nositi dostojno obleko?«

N. K.

Nova knjiga.

Uputstva, kako se grade prostori i sprave za telesne vežbe. Napisao Ante Tadić, profesor Učiteljske Škole i izpitani srednjoškolski nastavnik telovežbe. Piščevo izdanje Vršac. —

Pred kratkim je izšla knjiga z gorenjem naslovom, ki ima dokaj dobro opisane šolske in društvene telovadnice, telovadišča, igrišča, dirkališča, strelišča, kopališča in drsališča. Vrhu tega vsebuje knjiga navodila za napravo raznega telovadnega in igralnega orodja ter se ozira tudi na taborenje in veslanje. Splošno je v knjigi več ali manj omenjeno vse orodje in vsi prostori, ki služijo telesni vzgoji. Na koncu knjige je kratek slovarček srbskih, hrvatskih in slovenskih izrazov, kar bo dobrodošlo onim, ki ne poznajo vseh srbskih strokovnih izrazov. Knjigo priporočamo vsem, ki se bavijo s telesno vzgojo. Cena 20 Din, pri naročnini 20 knjig pa 15 Din.

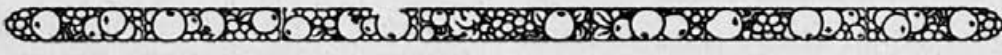
Iz uredništva:

Četrto, peto in šesto številko »Sokoliča« je iz prijaznosti uredil br. Josip Jeras, za kar mu uredništvo izreka bratsko zahvalo!

*Neprenehoma opominjam in prosim,
celo rotim vsakega dobrega, naj se ne
vdaja brezdelici, temveč naj se izo-
braža, dela in se napenja na vso silo,
kako bi pomagal razširiti ter utrditi
na zemlji carstvo resnice in pravičnosti.*

F. Palacký.

„Brezalkoholna produkcija“, Ljubljana, Poljanski nasip 10/60 pošlje vsakemu naročniku „Sokoliča“ zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo vam žal.

.....
„Sokolič“ izhaja vsak mesec ter stane za vse leto 18 Din
Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 28./1.
Uprava v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja France Štrukelj.